

# 3<sup>e</sup> Aanpassingen

Op basis van zienswijze/gemeente

## Inleiding

Dit document heeft tot doel de gevraagde aanpassingen transparant te maken voor de gemeente en bestaat daarom uit drie delen. Allereerst wordt duidelijk aangegeven welke documenten onveranderd, veranderd of toegevoegd zijn. Daarna worden de onze acties omschreven die we voor het ontvangen van het gemeentelijk verzoek tot aanvulling al plaatsvonden. Tenslotte worden de feitelijke doorgevoerde aanpassingen in de documenten aangegeven. De volgorde is in overeenstemming en de wijzigingen betreffen alle gevraagde, aanbevolen of elders aangegeven gewenste aspecten. De initiatiefnemer heeft zijn logo en naam verandert waardoor ook alle documenten die nieuw worden ingediend hiervan zijn voorzien.

### Procesgang

*Op 8 augustus 2025 is overgegaan tot het publiceren, echter door een fout in de publicatie is nogmaals gepubliceerd op 15 augustus, waardoor de publicatietermijn zou eindigen op 26 september. Een van de laatste zienswijze was een pro-forma zienswijze waardoor die periode effectief nog met twee weken werd verlengd tot 10 oktober. Omdat tijd zeer relevant is en was, is proactief gehandeld waar mogelijk, nog voordat de gemeente met officiële terugkoppeling kwam. Daardoor zijn een aantal zaken al (deels) opgelost voordat het verzoek om aanvulling verscheen. Op 30 januari 2026 ontvingen we het uiteindelijke verzoek om aanvulling 2" waaraan we met het insturen van 12 documenten (deze aanbiedingsbrief, 8 documenten met aanpassingen en 3 nieuwe documenten) op 12 februari 2026 volledig tegemoetkomen.*

## Huidige document status

### Ongewijzigd/te behouden

B1 Tekening Energielandgoed Raalte  
B1 Tekening Veld 1  
B1 Tekening Veld 2  
B1 Tekening Veld 3  
B2 Watertoets  
B3 Quickscan Wet natuurbescherming  
B4 AERIUS berekening  
B5 Trackersysteem Follow the Sun  
B6 Communicatie en participatie proces 20231126  
B6 Communicatieplan versie 08052022  
B6 Evolutie van het initiatief  
B6 Maatschappelijke Meerwaarde  
B7 Technisch onderhoudsplan  
B8 Inkoop-klantstation  
B8 Opslag  
B8 Opslag Compliance PGS 37-1  
B8 Trafo station  
B9 211207 Transportovereenkomst Enexis 871694831000441598\_signed  
B10 Reflecteren of absorberen  
B11 Energie Coöperatie Endona  
B12 Brief aan college 29 Mei 2024  
B13 Samenvatting vergunningsaanvraag en richtlijnen  
B14 Grondeigenaren toestemming landgebruik  
B14 Grondeigenaren blijvende vegetatie  
B15 Inrit-locaties

### Aangepast

1 RO Energielandgoed-Raalte  
B1 Landschappelijk inpassingsplan  
B1 Tekening Energielandgoed Raalte  
B1 Tekening Veld 1  
B4 AERIUS berekening  
B7 Natuurinclusief Beheersplan  
B8 Flexibiliteitsnotitie  
B8 Hekwerk

### Toegevoegd

Aanbiedingsbrief 3 (*dit document*)  
B2 Uitgangspunten waterbelang  
B3 Aanvullingsnotitie quickscan flora en fauna  
B8 Omvormer montage

## Acties al genomen voor ontvangst verzoek om aanvulling

### **Zienswijze Waterschap Drents Overijsselse Delta, sloot onderhoud en vijver**

Op 1 september 2025 dient het Waterschap een zienswijze in, de bezwaren worden op 4 september 2025 in overleg besproken en een afdoende oplossing wordt gevonden in met name het verschuiven van knotwilgen zodat onderhoud van de sloot makkelijker wordt. Op 3 oktober 2025 geeft het waterschap aan dat deze wijzigingen afdoende zijn en op 12 december 2025 trekken ze formeel de zienswijze in. In essentie resulterend in een kleine aanpassing van de tekeningen in de landschappelijke inpassing, ruimtelijk verandert er weinig.

### **Zienswijze ProRail, Reflectie en EMS**

Op 5 september 2025 dient ProRail een zienswijze in die zich focust op reflectie hinder en elektromagnetische straling ten aanzien van het spoor. Hoewel het document “B10 Reflecteren en absorberen” al aangeeft dat het zonnvolgend systeem softwarematig van hoek kan veranderen en daardoor alle eventuele reflectie op te lossen zijn hebben we in samenspraak met ProRail onderzoek laten doen. In een overleg op 11 december 2025 bespreken we dit alsook de EMS-situatie waarna op 16 december ProRail de zienswijze intrekt.

### **Zienswijze stichting Das en Boom, essentieel foerageergebied das**

Op 23 september 2025 dient de stichting Das en Boom een zienswijze in. Na analyse wordt duidelijk dat daarin geen nieuwe feiten worden aangebracht waar “B3 Quickscan wet natuurbescherming” niet al rekening mee hield. De gemeente uit zijn bezorgdheid en op 13 november 2025 geven wij aan geen reden te zien voor verder onderzoek: quickscan door (meest) gerenommeerde ecologisch bureau uitgevoerd, gemeente heeft de quickscan al als afdoende aangemerkt, raad heeft reeds een VVGB afgegeven, überhaupt niet aannemelijk dat overlap met foerageergebied substantieel is, toegang blijft volledig gewaarborgd, wetenschappelijk onderbouwing lijkt niet objectief en de aannames (van zowel gebied als invulling) uit de zienswijze wijzen niet op een goede bestudering van het plan. Daarnaast is enige vorm van verslechtering niet aannemelijk omdat agressieve bodem-verstorende zodenbemesting ingeruild wordt voor gunstigere (ook voor de das) biodiversiteit en het 25 jaar met rust laten van het gebied. Op 15 december 2025 benadrukken we nogmaals dat er geen sprake is aantoonbaar verlies, maar laat de gemeente toch weten dit graag middels onderbouwing/onderzoek van Eelerwoude te ontvangen en vragen we Eelerwoude daarom. Het resultaat daarvan later in dit document bij “Aanpassingen op basis van gemeentelijk verzoek”.

### **Geluidsoverlast omvormers**

Tijdens een overleg met de gemeente alsook in telefonisch contact wordt aangegeven dat mogelijk geluidsoverlast van de omvormers een bezorgdheid is. De ruimtelijke onderbouwing maakt al duidelijk dat daarvan juridisch in ieder geval geen sprake kan zijn. Desgewenst kan daarvan nog een juridische onderbouwing van Dutch Planners worden aangeleverd. Ter comfort van gemeente en omwonenden voeren we toch een geluidstudie “Geluidsbeleving Energielandgoed Raalte” uit en overleggen die op 15 oktober 2025. De studie focust alleen op het geluid van de omvormers daar dit de voornaamste geluidsbron is. Hij toont nogmaals uitgebreid aan dat hinder geen relevant aspect is zowel op basis van berekeningen, ervaringen bij andere parken als qua regelgeving. Omdat de juridische argumentatie de relevantie al uitsluit, is dit onderzoek alleen ter comfort van de gemeente.

### **Geluidsoverlast trackers**

De beweging van de panelen vindt zeer langzaam (met beperkte draaisnelheid) plaats. Er is geen sprake van aerodynamisch stromingsgeluid, maar uitsluitend van laagvermogen elektromotoren met een beperkt bedrijfsaandeel. De totale draaitijd per dag is zeer gering, er is geen sprake van continu bedrijf. Eventuele tonaal- of impulsachtig karakter is minimaal en op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de bewegingsgeluiden van de trackers geen overschrijding kunnen veroorzaken van gangbare richtwaarden voor een goede ruimtelijke ordening en dat daarmee geen sprake is van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat. Trackers worden wereldwijd vaak toegepast en de geluidsproductie in relatie tot omvormers is op zijn minst irrelevant te noemen. Nergens ter wereld wordt dit dan ook als een algemene bezorgdheid gezien, waardoor ook testrapporten schaars zijn. Fabrikanten Nexttracker en Zimmermann hebben gelukkig wel getest en blijven op waarden onder 65 dB (A) wanneer de motoren bewegen. Op 50 meter afstand zal dat gereduceerd zijn tot onder 30 dB waardoor het voor het menselijk oor niet relevant is en ook nog eens ver onder alle richtwaarden blijft.

### **Geluidsoverlast reflectie trein**

De gemeente laat ook weten bezorgdheid te hebben over weerkaatsing van treingeluid. Het zonnepark ligt deels langs een spoorlijn voor elektrisch treinverkeer. De Wet geluidshinder blijft van toepassing op deze bron; het zonnepark zelf is geen geluidsgevoelige functie. De panelen vormen echter nooit een verticaal scherm: zij staan maximaal op circa 55° en zijn in de ochtend en avond grotendeels horizontaal. De reflectierichting van geluid is hierdoor opwaarts (diffuus) of neerwaarts (absorptie) en daardoor niet in de richting van de omliggende woningen. Daarnaast bestaat het zonnepark niet uit een aaneengesloten wand in cayon-achtige opstelling (gebogen vorm die kan zorgen voor bundeling van geluidsenergie en dus versterking) maar uit afzonderlijke rijen panelen met tussenruimten. Voor de beoordelingspunten bij woningen is daarom geen relevante geluidtoename ten gevolge van reflectie te verwachten maar veel eerder een demping.

### **Landschappelijke overwegingen**

In meerdere zienswijze blijft gewezen worden op een andere visie op de landschappelijke inpassing. In onze email van 15 oktober 2025 (Onderwerp: Onze bijdrage aan de zienswijze) benadrukken we nogmaals dat het gemeentelijk beleid (Richtlijnen Zonneparken in de gemeente Raalte 2.0) de duidelijke keuze heeft gemaakt om de toets van de landschappelijke inpassing volledig bij Het Oversticht neer te leggen. Landschappelijke inpassing is geen absolute wetenschap en het is op voorhand te verwachten dat andere stromingen andere visies hebben, dat is gezien het gekozen beleid hier echter niet relevant. Ook de initiatiefnemer heeft zich uiteindelijk moeten aanpassen aan de visie van Het Oversticht, dus logischerwijs geldt dat dan ook voor eenieder ander.

### **Zienswijze 14, Maaibeleid**

Gedurende het proces stelt de veiligheidsregio voor om het gras kort te houden. In de nadere uitwerking komen wij tot de realisatie dat dit moeilijk te stroken is met de wens tot biodiversiteit versterken. Aldus diende Endona op 16 september 2025 een zienswijze in om het korthoud beleid slechts te limiteren tot zones rond de omvormers, trafo's en batterijen. De gemeente heeft bevestigd dat de veiligheidsregio akkoord gaat wanneer 2,5 meter om genoemde objecten de vegetatie korter dan 30 cm wordt gehouden zodat er elders meer ruimte ontstaat om biodiversiteit kansen te bieden en toch veiligheid gewaarborgd is.

## Aanpassingen op basis van gemeentelijk verzoek

Het Oversticht, het College en de gemeenteraad hebben de ingediende stukken beoordeeld en akkoord bevonden. De zienswijze en daarmee het verzoek om aanvulling haken in op zaken die eigenlijk al behandeld zijn (oogwaarschijnlijk geen nieuwe feiten) maar vanzelfsprekend willen wij er alles aan doen om eventuele bezorgdheden weg te nemen. Op basis van het verzoek als ook algemene verbetering hebben we dan ook de hieronder opgesomde aanpassingen gedaan. Het gaat hier om verduidelijkingen en kleine (ondergeschikte) aanvullingen en geen substantiële veranderingen. De volgende is voor zover mogelijk gelijk gehouden aan het “verzoek om aanvulling”.

### B3 Aanvullingsnotitie quickscan flora en fauna

De quickscan is onder de oude Wet Natuurbescherming 3 jaar geldig en ging uit van een veel groter (zoekgebied) dan het nu uiteindelijke plan. In de quickscan werd geconcludeerd dat er (zolang bouw gedurende daglicht en bereikbaarheid gewaarborgd) geen ontheffing in het kader van de WnB noodzakelijk was. Als gevolg van een ingediende zienswijze van Das & Boom wil de gemeente dit duidelijker onderbouwd zien. Wij hebben dit aan Eelerwoude doorgespeeld die vervolgens deze aanvullingsnotitie aanleverde.

De notitie benadrukt dat de inrichting voor het geplande zonnepark zeer aannemelijk een verbetering voor de das (en vele andere soorten) zal opleveren en dat er dus geen sprake is van (ontrekking van) essentieel foerageergebied. Er wordt daarbij nauwkeurig gekeken naar de focuspunten uit het kennisdocument (waarin Das & Boom vermeld wordt als bron): bereikbaarheid, voedselaanbod, graafbare grond, dekking van migratieroutes en weinig verstoring. Er is dus geen rede om te spreken van “onttrekking” of “aantasting” maar aannemelijk een “verbetering”. Een ontheffing is op basis van de WnB, en daarmee de genoemde aanhaakplicht, volgens Eelerwoude hierdoor niet van toepassing.

We willen nogmaals benadrukken dat biodiversiteit, met daarin het belang van de das, een essentiële component is van dit zonnepark. Wij zullen dan ook Das & Boom advies vragen met betrekking tot de locaties van de dassenpoorten en hebben inmiddels aangeboden aan hen om (camera) onderzoek te doen naar de das in het park zodat eventuele bijsturing mogelijk is en kennis wordt vergaard voor toekomstige zonneparken.

### B8 Omvormer montage

De omvormers worden op de kopse kanten van de rijen gepositioneerd onder een klein beschermend dakje. Omdat het hier feitelijk een bouwwerk betreft is nu, naast de voorbeeldfoto en omschrijving reeds in de flexibiliteitsnotitie, ook een technische tekening als nieuw document toegevoegd die vooraanzicht, zij aanzicht en maatvoering omvat.

### RO Energielandgoed Raalte

In het document is ter consistentie nu “zoekgebied” en “projectgebied” gebruikt waar eerst bijvoorbeeld “percelen” of “besluitgebied” stond.

#### Sectie 2.2 Toekomstige situatie de kaartjes

De tekeningen van veld 1 en 3 zijn aangepast zodat o.a. de verschuiving van de knotwilgen in veld 1 en het loskoppelen van de poel in veld 3, zoals gewenst door het waterschap, duidelijk zijn weergegeven. Daarnaast zijn legenda en kleurstelling duidelijker gemaakt (zie ook landschappelijke inpassing) en is duidelijk aangegeven dat optie 1 of 2 alleen betrekking op veld 1 hebben. Tot slot is op pagina 14 het plaatje aangepast en daarom ook de tekst ervoor en erna om duidelijker te zijn qua zoekgebied, projectgebied en zonnepanelengebied.

#### Sectie 4.4

De uiteindelijke geplande realisatie is van 2024 naar 2027 veranderd.

#### Sectie 4.6 Bedrijven en milieuzonering / Toetsing van de ontwikkeling

Op verzoek is nu ook het geluid van het tracker-systeem alsook reflectie van treingeluid hier onderbouwd. De eerste drie paragrafen zijn vervangen door:

*De voorgenomen inrichting van de betrokken gronden als zonnepark levert geen hinder of gevaar op voor omliggende gevoelige functies. Wel worden transformatoren en omvormers geplaatst. Deze worden echter zover mogelijk weg van woningen geplaatst. In de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' valt dit onder de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven met transformatorvermogen tussen de 10 en 100 MVA'. De grootste richtafstand is die van geluid en bedraagt 50 meter. Voor de omvormers is de vergelijking gemaakt met de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven met transformatorvermogen tot 10 MVA'. Voor deze activiteit is in de richtafstanden tabel voor het aspect geluid 30 meter. In het voorliggende plan liggen de dichtstbijzijnde woningen op een afstand van meer dan 100 meter van de omvormers.*

*Voor het geluid van de trackers wordt gebruik gemaakt van de Handreiking Industrielawaai en vergunningverleningen die richtwaarden voorschrijft voor dag, avond en nacht. De draaibeweging is zeer langzaam waardoor de elektromotoren niet continue geluid produceren en bovendien is de intensiteit veel lager (< 65 dB(A)) dan de omvormers. In het voorliggende plan liggen de dichtstbijzijnde woningen op een afstand van meer dan 50 meter van de elektromotoren. Hiermee wordt voldaan aan de richtafstanden alsook richtwaardes en vormt het aspect milieuzonering geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het project. Een zonnepark is zelf geen gevoelig object, nadere toetsing vanuit bedrijven in de omgeving kan daarmee achterwege blijven.*

*Reflectie versterking van het geluid van de trein wordt niet aangemerkt als relevante geluidsbron in de WgH en is hier feitelijk ook geheel niet van toepassing. Voor reflectie zijn verticale objecten nodig en om te versterken moet sprake zijn van een canyon-achtige opstelling (een gebogen vorm die geluidsenergie bundel/focust/versterkt). De panelen staan echter in rechte lijnen en bovendien nooit "verticaler" dan 55 graden, wat betekent dat geluidsreflectie daardoor richting grond of lucht gaat en voor, respectievelijk, absorptie of diffusie zal zorgen. Het zonnepark zal daardoor geluidsenergie onttrekken en daardoor eerder een dempende werking hebben.*

#### Sectie 4.8 Water / Waterschap Drents Overijsselse Delta

De tekst is aangevuld met betrekking tot de uitgangspuntennotitie:

*Op basis van de aangeleverde informatie via invullen van de watertoets is er door het waterschap een uitgangspuntennotitie opgesteld (zie bijlage 2). Op basis van dit uitgangspuntendocument is het waterschap verder uitgewerkt in de onderbouwing van het initiatief en is overleg gevoerd met het waterschap. De volgende aanpassingen zijn doorgevoerd in het ontwerp:*

- De rij wilgen langs de wetering komt op 6,5m afstand te staan. Ruimen van maaisel is ter verantwoording van de eigenaar van het veld.*
- Er komt een duiker (inwendig diameter 300mm, afgeschuind passend in talud) ter hoogte van de aansluiting van die sloot op de wetering. De binnenonderkant zal 0,6 meter onder het maaiveld liggen. De buis ligt in het verlengde van de meanderende sloot en dus niet haaks op de wetering waardoor een "bottleneck knik" wordt voorkomen. De duiker ligt in de bewerkingsstrook en wordt/is een aanvraag ingediend via het omgevingsloket.*
- De nieuw te graven sloot aan de zuidzijde van veld 1 wordt niet dieper dan 80cm en dient tevens als (ca 800m<sup>3</sup>) waterberging.*
- De poel bij veld 2 heeft een bergingscapaciteit van ca 300m<sup>3</sup>.*
- De poel bij veld 3 heeft een bergingscapaciteit van ca 300m<sup>3</sup>, is dieper dan 80 cm en is onderdeel van de vergunningsaanvraag, hij wordt niet aangesloten op het watersysteem*

## Sectie 4.9 Ecologie / Beschermde soorten

De zin “Nader onderzoek . . .” is vervangen door:

*Hoewel er sprake is van overlap tussen foerageergebied en de projectlocaties is er geen sprake van (onttrekking van) essentieel foerageergebied, omdat voldoende bereikbare alternatieven (binnen en buiten de afrastering) beschikbaar zijn. De beschermde status van de das wordt hiermee gewaarborgd en een ontheffing in het kader van de WnB is daardoor niet aan de orde, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:*

## Sectie 4.12 Lichtreflectie

Hoewel de zienswijze van Prorail ingetrokken is en reflectie hinder technisch, qua obstakels en juridisch niet meer relevant is, op verzoek dit verwoord en toegevoegd zodat duidelijk is dat reflectie voor zowel Prorail als omwonenden niet relevant is:

De velden zullen grotendeels worden omzoomd door vegetatie wat op zich reflectie voor omwonenden zal belemmeren. Daarnaast is het uitgangspunt marktconforme toepassing van panelen waarbij de maximale absorptie van licht (lees daardoor minimale reflectie) wenselijk is voor het rendement. Veld 2 en 3 liggen echter langs de spoorlijn en zullen aan die kant geen extra vegetatie krijgen. Als gevolg van een zienswijze van Prorail en in nauwe samenwerking met hen is daarom onderzocht of reflectie op enig moment in de richting van een machinist zouden kunnen gaan en daarbij mogelijk overstralen van een sein zou kunnen veroorzaken. Zonder aanpassing zou vanaf half maart tot eind september gedurende circa het laatste uur voor een zonsondergang de reflectie in de richting van de machinist gaan. Door de panelen op die momenten niet horizontaal maar onder 7 graden te zetten worden reflectierichtingen richting machinisten uitgesloten. De toezegging aan Prorail dit aldus te implementeren maakt dat zij akkoord zijn en hun zienswijze ingetrokken hebben. Deze aanpassing zorgt ervoor dat daardoor alle reflectie omhoog afbuigt, waardoor zowel waarnemers (omwonenden) op de grond of in de trein (machinist) geen hinder zullen ervaren. Onafhankelijk van het type gebruikt paneel is dus reflectie uitgesloten en hoeft geen verder onderzoek te worden verricht.

## Sectie 5.2 Maatschappelijke Uitvoerbaarheid

De voormalige 6.3 uitvoerbaarheid en eigendom, uit de landschappelijke inpassing is ter consistentie hiernaartoe verhuisd voorafgegaan met een overzicht van het verloop van het proces:

*Verloop van het proces*

*Hieronder wordt puntsgewijs het verloop van het proces weergegeven:*

- 8 mei 2023 Principebesluit Gemeente
- 21 dec 2023 Indiening officiële aanvraag
- 14 mei 2025 Eindadvies Het Oversticht
- 20 mei 2025 Ontwerpbesluit omgevingsvergunning
- 26 jun 2025 Raadvergadering/Verklaring van geen bedenkingen
- 08 aug 2025 Publicatie
- 14 aug 2025 Hernieuwde Publicatie in verband met het ontbreken van de Ruimtelijke Onderbouwing bij de publicatie op 8 augustus
- -- sep 2025 Zienswijzen van buurt, Prorail, Waterschap en Das & Boom
- 04 sep 2025 Overleg met Waterschap
- 19 sep 2025 Formeel einde publicatie/indienen zienswijzen
- 25 sep 2025 Einde publicatie/indienen zienswijze
- 03 oct 2025 Waterschap geeft akkoord op gemaakte aanpassingen
- 09 oct 2025 Termijn laatste pro-forma zienswijze ten einde
- 12 dec 2025 Overleg met Prorail Geeft akkoord op aanpassing reflectie en EMS
- 16 dec 2025 Formele intrekking zienswijze door Prorail en Waterschap
- 30 jan 2026 Memo gemeente Raalte over gewenste aanvullingen
- 12 feb 2026 Aanleveren aanvullingen

## Sectie 6 Conclusie

Het tweede punt van de uitgangspunten is veranderd in:

*Voor de bouw moet in samenspraak met een ecooloog gekeken worden waar die dassenpoorten (van 250 mm diameter) geplaatst moeten worden om het gebied bereikbaar te houden voor de das. Daarbij zullen zeker poorten op en nabij wissels geplaatst moeten worden en zal op andere locaties gekeken worden op welke onderlinge afstanden dit nodig is. Minimaal zullen er 30 dassenpoorten worden geplaatst.*

## B1 Landschappelijk Inpassingsplan

### Sectie 1 Inleiding

Kaartje aangepast zodat de zoekgebieden juist worden weergegeven. Het gebied tussen veld 1 en 3 is verwijderd. Legenda toegevoegd.

### Sectie 2 Het projectgebied = Zoekgebied

Terminologie afgestemd op verder gebruikte terminologie in RO-document. Exclusief zoekgebied en projectgebied gebruikt. Zo ook de titel van de sectie veranderd in “2 – Het zoekgebied”. Verder is “zoeklocaties” vervangen door “zoekgebieden” en “plangebied” door “projectgebied”. Legenda toegevoegd bij de kaartjes.

### Sectie 3.4 Projectgebied Zonne-energie met nieuwe natuur

Kaartjes geactualiseerd en projectgebied (rode lijn) en zoekgebied (stippellijn) grenzen voor verduidelijking toegevoegd. Gebied tussen veld 1 en 3 verwijderd. Legenda toegevoegd alsook verduidelijkt dat hier het zoekgebied is gereduceerd tot projectgebied door toevoegen zin:

*De landschappelijke analyse heeft geleid tot een reductie van het zoekgebied tot het definitieve projectgebied, zoals zichtbaar in de kaart.*

### Sectie 3.5 Verlengde groene structuren alsook 3.6 Versterking waterstructuren

Kleuren in kaartjes helderder gemaakt voor leesbaarheid en daarnaast in beide kaartjes alleen het projectgebied aangegeven voor de duidelijkheid. Legenda toegevoegd.

### 3.7 Kaders en richtlijnen

In alinea 6 en 8 is verwijderd dat de knotwilgen “langs de perceelgrens” komen te staan op basis van de wens van het waterschap de oever vrij te houden. Nu aangegeven dat deze “parallel met de sloot of perceelgrens” komen.

### Sectie 3.8 Biodiversiteit onder Dassen

De eerste alinea is geactualiseerd nadat Eelerwoude in de actualisatie heeft onderbouwd dat de geplande verandering aannemelijk niet voor verslechtering voor de das zal zorgen. De eerste zin is daarom aangepast naar:

*Op verzoek heeft Eelerwoude een aanvullingsnotitie quickscan flora & fauna aangeleverd, waarin wordt onderbouwd dat hoewel er overlap is tussen foerageergebied en de projectlocaties er duidelijk geen sprake is van (onttrekking van) essentieel foerageergebied, omdat er voldoende bereikbare alternatieven (binnen en buiten de afrastering) zijn.*

#### **Sectie 4 Het inrichtingsplan: Geldig voor alle kaartjes/bovenaanzichten**

Op verzoek zijn alle kleuren aangepast en is dit in de legenda terug te vinden, verder zijn kadastrale grenzen zichtbaar gemaakt en is meer contrast in de onderliggende (kaart) bestaande groenstructuren aangebracht. Om alle twijfel uit te sluiten bevinden zich in de deelgebied tekeningen ook omschrijvingen in de tekening zelf, waardoor feitelijk de kaartjes ook zonder legenda zeer goed gelezen kunnen worden. Ook aangegeven in de totaalplan kaartjes dat de opties alleen voor veld 3 gelden.

#### **Sectie 4 Het inrichtingsplan: Geldig voor alle Doorsnedes**

Bij alle doorsnedes is maatvoering toegevoegd met betrekking tot: onderscheidende landschapselementen, dieptes van poelen en sloten (advies Waterschap gevolgd), en hoogtes van vegetatie, hekwerk en afstanden tot trackers. Daarnaast zijn de knotwilgen in veld 1 “verschoven” en is de poel in veld 3 “losgekoppeld” van de sloot (beide op verzoek van het waterschap). Verder zijn ook perceel en projectgrenzen duidelijk aangegeven, soms overlappen die elkaar. Tot slot is besloten om de naamgeving opnieuw te ordenen, beginnende met A-A voor de eerste doorsnede in veld 1, B-B voor de tweede etc. etc.

Naast deze gevraagde verbeteringen zijn ook de volgende doorsnede op verzoek toegevoegd, met nieuwe naamgeving:

- F-F Doorsnede bij knotwilgen veld 1 van sloot bij duiker (parallel aan de sloot)
- G-G Doorsnede duiker zelf (ca 45 graden t.o.v. de sloot)
- H-H Doorsnede duiker, waar hij net in de sloot komt (parallel aan de sloot)
- W-W Doorsnede poel (Haaks op Hondemotsweg)
- X-X Doorsnede poel (parallel met Hondemotsweg)

#### **Sectie 4 Het inrichtingsplan: Deelgebied 1**

Een eerdere gecommuniceerde correctie over het vrij houden van de projectgrens van de bedrijfsgebouwen, de houtsingel laten stoppen bij de perceelgrens en de ligging van de sloot t.o.v. de perceelgrens zijn aangepast. Daarnaast zijn de verschoven knotwilgen en de duiker toegevoegd waardoor ook de aanpassingen in struweel, keverbank en patrijzenhaag zijn gedaan. Er zijn nu nieuwe doorsnedes toegevoegd, zijde een parallel aan de perceelgrens door de meanderende sloot naast de duiker(F-F), een dwars op de perceelgrens door de duiker (G-G) en een parallel met de perceelgrens door de sloot waarbij net de duiker te zien is(H-H). De doorsnede dwars op de perceelgrens door de knotwilgen (I-I) is natuurlijk gecorrigeerd voor de verschoven knotwilgen.

#### **Sectie 4 Het inrichtingsplan: Deelgebied 2**

Door de aangepaste kleuren alsook de tekst in de tekeningen zou nu geen twijfel meer hoeven te bestaan over onderscheid patrijzenhaag, struweel en wintergroene haag. Verder is er een doorsnede toegevoegd door de nieuwe poel (K-K)

#### **Sectie 4 Het inrichtingsplan: Deelgebied 3**

Door de aangepaste kleuren alsook de tekst in de tekeningen zou nu alle vegetatie duidelijk moeten zijn. Daarbij is ter consistentie het bestaande bos transparant gemaakt, immers het maakt wel deel uit van het perceel en zoekgebied, maar niet van het projectgebied. Verder is er een doorsnede toegevoegd die haaks op de Hondemotsweg door de poel gaat (W-W) alsook één die parallel met de Hondemotsweg door de poel gaat (X-X)

## Sectie 5 Beplanting/ Plantwijze

Door de aanpassingen op basis van het waterschap alsook correcties zijn er de lengtes van de verschillende landschapselementen nagerekend en bijgewerkt.

Houtsingel veld 1 is van ca. 80 meter naar ca. 75 meter gegaan

Knotwilgen veld 1 is van ca. 185 meter naar 190 meter gegaan

Struweel veld 1 is van 660 meter naar 700 meter gegaan

Wintergroene haag veld 2 is van 475 meter naar 450 meter gegaan

Patrijzenhaag veld 1 is van ca. 300 meter naar ca. 275 meter gegaan

Patrijzenhaag veld 2 is van ca. 185 meter naar ca. 280 meter gegaan

Patrijzenhaag veld 3 is van ca. 300 meter naar ca. 575 meter gegaan

Keverbank veld 1 is van ca 200 meter naar ca 180 meter gegaan

## Sectie 6 bij 6.1 Beplantingsplan

Op basis van veiligheidsregio tekst aangepast naar: Op advies van de veiligheidsregio zal rondom de omvormers, trafo's en batterijen de vegetatie korter dan 30 cm worden gehouden.

## Sectie 6 bij 6.3 Uitvoerbaarheid en eigendom

Deze voormalige sectie heeft strikt genomen niets met de landschappelijke inpassing te maken en is vanwege consistentie verhuisd naar de Ruimtelijke Onderbouwing (sectie 5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid).

## B4 AERIUS-berekening

De Aeries berekening is op verzoek van de gemeente opnieuw uitgevoerd en toegevoegd.

## B1 Tekening Energielandgoed Raalte en B1 Tekening Veld 1

Op de tekening was vaag ook de keverbank te zien, die verwijderd om goede scheiding tussen techniek en landschappelijke inpassing te behouden.

## B8 Hekwerk

De dassenpoorten waren weliswaar in schaal ingetekend maar de diameter werd niet expliciet vermeld, dit op verzoek toegevoegd in de kopjes.

## B7 Natuur inclusief Beheersplan

Op basis van de ingediende zienswijze van Endona en het daaropvolgend overleg van de gemeente met de veiligheidsregio is besloten om het kort houden van vegetatie slechts te beperken tot een zone van 2,5 meter om specifieke onderdelen (omvormers, trafo's en batterijen) zodat elders de biodiversiteitswinst behouden kan blijven. De tekst is aangepast naar:

*Op advies van de brandweer zal een maximale vegetatie hoogte van circa 30 cm aan worden gehouden 2,5 meter rondom omvormers, trafo's en batterijen.*

Verder worden richtlijnen van het Waterschap meegenomen over de onderhoudsstrook bij veld 1, deze tekst is toegevoegd:

*Het Waterschap onderhoudt de sloot ten westen van veld 1. Het maaisel op de onderhoudsstrook wordt afgelegd en verwijderd. Tevens zullen de knotwilgen aldaar zo onderhouden worden dat overhangende takken of kruin tot 5 meter opgesnoeid worden, zodat het materieel van het Waterschap onder de kruin door kan rijden.*

## B8 Flexibiliteitsnotie

De gemeente uitte bezorgdheid dat door de flexibiliteitsnotitie een verschuiving van de omvormer locaties zou toelaten waardoor wellicht geluidswaarden niet meer zouden voldoen. Hoewel dit niet in het verzoek om aanpassing vermeld is, is het onze intentie om elke mogelijkheid op hinder zo goed mogelijk te voorkomen. Om daar gehoor aan te geven is de laatste zin op pagina 2 onder “Omvormers” gewijzigd naar:

*“Plaatsing uiteraard in lijn aan kopeinde van panelentafels weg van zichtlijnen en te allen tijde minimaal 50 meter van woningen.”*

Ook benadrukt dat de panelen wellicht aangepast zullen worden aan de marktomstandigheden, daartoe op pagina 1 onder “Panelen” toegevoegd:

*“Door het verstrijken van de tijd zullen de uiteindelijk toegepaste panelen mogelijk afwijken van het hier vermelde model. Ongeacht toegepast model is hinder van lichtreflectie uitgesloten zie toelichting in de Ruimtelijke onderbouwing.*

Ook op pagina 5 aangegeven bij de paneel specificaties dat deze “afhankelijk van marktomstandigheden” zullen zijn.

Omdat dassenpoorten van 250 mm diameter mogelijk ook door de wolf te gebruiken zijn, zullen we (op aanraden van Das & Boom) bij schaaibegrazing de buizen van 45 graden bochten voorzien. De das heeft hier klaarblijkelijk geen probleem mee, maar de wolf wel. Aldus op pagina 3 onder afrastering toegevoegd:

*“Dassenpoorten  
Om te voorkomen dat wolven door de dassenpoorten gaan zullen mogelijk 45 graden bochten in de pijpen worden aangebracht.”*

## B2 Uitgangspunten Waterbeheer

Bij het doen van de initiële watertoets was niet duidelijk dat een uitgangspunten notie moest worden aangevraagd. Bij contact met Het Drents Overijsselse Delta werd dit duidelijk en is dit alsnog gedaan. Hoewel niet in het verzoek om aanpassing leek het ons juist om het document toe te voegen.